

**Posudek oponenta na bakalářskou diplomovou práci Ondřeje Ševčíka Budování
šlechtických panství v okrajových částech Moravy. Olomouc 2024, 54 stran.**

Předložená bakalářská diplomová práce O. Ševčíka by se měla týkat budování vybraných šlechtických panství v okrajových částech Moravy. Jejím hlavním znakem je zmatečnost, kdy není vůbec jasné, co autor chtěl danou pasáží textu sdělit a proč tak činil.

Autor si vytyčil, že bude srovnávat situaci v Hostýnských vrších a na Dražanské vrchovině. Proč se jedná právě o tyto regiony, není nikde jednoznačně vysvětleno. Navíc autor často odbíhá jinam, např. na Jesenicko (s. 19) a ještě více na Chebsko (s. 20–21). Výběr těchto čtyř oblastí působí nahodile a patrně je dán náhodným výběrem dostupné literatury k těmto regionům.

Některé formulace textu jsou zmatečné a nejasné, např. na s. 5 „*Na Bystřicku lze ve 14. století sledovat zajímavý fenomén – nekrvavý boj a spory o nově utvářená panství.*“ Netuším, co znamená formulace „*nekrvavý boj*“. Autor píše (s. 19), že vesnice byly na Jesenicku zakládány plánovitě a organizovaně a že úspěch osadníků na Jesenicku motivoval k osidlování Dražanské vrchoviny a Hostýnských vrchů. Podle mého názoru osidlovací proces na Jesenicku neměl vůbec žádný vliv na osidlování na Dražanské vrchovině a Hostýnských vrších.

V kapitole nazvané Stav bádání a její dílčí části Prameny (s. 9–10) autor píše o dvou zdrojích a to o zemských deskách a trhových knihách a to tak jako by se jednalo o dva zcela rozdílné typy pramenů. Autor si neuvědomil, že trhové knihy jsou fakticky zemskými deskami. V dané kapitole o pramenech pak bez jakéhokoliv upozornění pokračuje v popisu literatury o osidlování a ekonomice ve středověku. Autor dedukuje čtenáři, že o ekonomice středověku neexistuje česky psaná literatura a místo toho musí čerpat z literatury psané polsky. Údaje, které považuje za objevné v polsky psané literatuře, jsou běžně známé v jakékoliv česky psané příručce o středověku (např. v rámci edice Velké dějiny Zemí Koruny české).

V kapitole Šlechta a její strategie mohl autor použít práci Papajík, David: *Politické, mocenské a hospodářské strategie šlechty v českých zemích ve 14.–15. století*. Historica Olomucensia, 2018, č. 55, s. 113–129, autor bohužel text nezná.

Dalším velkým nedostatkem práce je neznalost formálních náležitostí podoby práce, které se učí v prvním ročníku. Autor např. u časopisů uvádí místa vydání (např. na s. 15–17, 19–20, ale i jinde), často odkazuje celou knihu místo toho, aby odkázal konkrétní stranu či strany z knihy, ze kterých vycházel (např. na s. 19, 29, 38–39); nepoužívá metodu zkráceného záznamu v poznámkách pod čarou atd. Text je psán s řádkováním 2 místo standardního 1,5.

Na mnoha místech textu autor rušivě používá velká úvodní písmena ve slovech či slovních spojeních tam, kde nepatří (např. na s. 20 „s *Moravskými periferiemi*“; na s. 20 „s *Norimberským regionem*“; s. 23 – „z *Moravských lokalit*“, na s. 48 „*Markraběcích válek*“). Určitě ve středověku neexistovalo „Uhersko“, ale Uhry (s. 25). Autor na mnoha místech píše o „pánech z Dobrotic“ (s. 29, 32–34), jedná se ovšem o omyl, žádní „páni z Dobrotic“ neexistovali, nejednalo se totiž o rod panské (vyšší) šlechty, ale o drobnou šlechtu (tedy mělo by se o psát o rytířích z Dobrotic). Na s. 36 autor uvádí, že Boček z Kunštátu zemřel v prosinci 1372 s odkazem na práci PLAČEK, M.–FUTÁK, P.: *Páni z Kunštátu*. Praha 2006, s. 337–340. Ve zmíněné knize je ovšem na s. 339 uvedeno, že Boček z Kunštátu zemřel v první polovině či třetině roku 1373 (tedy ne v prosinci 1372). Autorova práce s literaturou je tak velmi volná a uvádí něco jiného než je v ní uvedeno.

Velkou slabinou textu je práce s prameny a odkazování pramenů. Mám silný dojem, že autor s prameny často ani nepracoval a pouze je nepřesně a s chybami opsal z literatury. Autor používá zkratky pramenů velice svérázně a nikde neuvádí seznam zkratek, kde by je objasnil. Zkratka „CD M XII, s. 455–464, č. 524“ (je to na s. 25) bude ve skutečnosti CDM XII., s. 455–464, č. 524; jinde autor odkazuje (na s. 33) jako CDM IV s. 133 č. 174 (tedy bez čárek, správně má být CDM IV., s. 133, č. 174), také podoba záznamu (na s. 28) „CBD I s.121-3“ se v historické obci nepoužívá, ve skutečnosti to bude CDB I., s. 116–123, č. 115 (Zdíková listina). Nejhuře v odkazování dopadly u autora zemské desky, které odkazuje jednou jako *Text der Olmützer Cuda* (na s. 32 a 52, správně má být *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren. Text der Olmützer Cuda (1348–1466)* (edd. Petr Ritter von Chlumecky, Joseph Chytil, Carl Demuth, A. R. von Wolfskron). Brünn 1856), podruhé (na s. 35) pod zkratkou „CDO s. 46 č. 97“, správně ovšem by mělo být ZDO I., s. 46, č. 937. Na s. 38 (pozn. č. 111) autor odkazuje moravský kodex listin (CDM III., s. 109, č. 351), ale takový záznam ve skutečnosti neexistuje, správně se mělo jednat o odkaz na zemské desky (ZDO III., s. 109, č. 351). Na s. 39 (pozn. č. 113) autor odkazuje opět moravský kodex listin (CDM VIII., s. 318, č. 407), ovšem svazek VIII. má jen 297 stran, čili záznam na s. 318 neexistuje, autor toto zaměnil za ZDO VIII., s. 318, č. 407. Na s. 43 (pozn. č. 121) autor odkazuje na zemské desky (v jeho pojetí „CDO VI s. 205 č. 505) k roku 1355, ovšem v ZDO VI., s. 205, č. 505 je záznam z roku 1392. Tak bychom mohli pokračovat i dál. Co z uvedeného plyne? Potvrzení mého výše uvedeného předpokladu, že autor prameny často opsal s chybami z literatury a ve skutečnosti s nimi nepracoval.

I když autor v poznámkách pod čarou odkazuje český kodex listin (CDB), tak v závěrečném seznamu pramenů (na s. 52) ho neuvádí. Úplně stejně na s. 47 v poznámkovém aparátu uvedené

zemské desky brněnské (ZDB) se neobjevují v seznamu pramenů. Také Monumenta Vaticana (s. 48, pozn. č. 142) autorem jmenovaná, není součástí seznamu zdrojů.

V závěrečném seznamu pramenů (s. 52) autor sice uvádí jednotlivé svazky díla *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae*, ale bez uvedení editora, místa a roku vydání. V seznamu literatury je pak potřeba u článků a kapitol v knihách odkazovat stranový rozsah, nelze jen uvést rok vydání časopisu. Navíc se časopisy odkazují bez In.

Celkově špatnou práci korunuje Závěr, který se skládá jen ze dvou odstavců (s. 51). Autor v něm uvádí, že na základě písemných pramenů se pokusil popsat a srovnat strategie šlechty. Jak jsme si ukázali výše, nebylo to na základě písemných pramenů, protože ty často necituje a když je cituje, tak většinou špatně a ještě jiné.

Závěr:

Bakalářská diplomová práce O. Ševčíka je bohužel nepodařeným dílem. Je zmatečná s mnoha zásadními nedostatky jak po obsahové, tak po formální stránce. Po delším váhání mezi hodnocením E a F jsem se rozhodl přiklonit k hodnocení E. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou E.

Olomouc 12. 12. 2024

prof. PhDr. David Papajík, Ph.D.
Katedra historie FF UP v Olomouci